

אטף דחייב בהקהל דאם כן לא הגיע לחינוך נמי
דהא קרא סתמא כתיב:

לא נצרכה אלא למי שחציו עבד וחציו בן חורין. היינו למשנה ראשונה דאילו למשנה אחרונה לאו אדון הוא והקשו התוס' בפרק ד' דגיטין (דף מב ע"ב) מבעיא ליה מי שחציו עבד יש לו קנס או לא כסף שלשים שקלים יתן לאדוניו אמר רחמנא והאי לאו אדון הוא ולפי משנה אחרונה מיבעיא ליה ואילו הכא פשיטא לן דאין לו אלא אדון אחד ותירצו דעל כרחך לא מחייב הכא אלא משום שעומד לכופף את רבו וכמאן דשיחררו דמי אבל התם כיון דמית איגלאי מילתא דלא הוי עומד לשחררו.

וקשה לי כיון דהא מילתא דמי שחציו עבד
תלוי ועומד אפילו למשנה אחרונה אם יבא לידי
שיחרור הוי משוחרר למשנה אחרונה ואם ימות
קודם עדיין הוי חציו עבד אם כן מי שחציו עבד
לעולם בספיקא עומד קודם שיחרור דשמא ימות
ולא יבא לידי שיחרור. אם כן תקשה איך הוא
חייב בקרבן ראייה למשנה אחרונה ומשמע
אפילו להקל שמקריבין ביום טוב אפילו למ"ד
נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב וגם אוכל
פסח משל עצמו כדאמר בפרק ח' דפסחים (דף
פו ע"א) כמו שכתבתי לעיל (ד"ה איצטריך) ואמאי
ניחוש שמא ימות קודם שיחרור ואינו דוחה יום
טוב והפסח נאכל שלא למנויין (צג).

והא אע"ג דלשמא מת לא חיישינן לשמא
ימות חיישינן כדאמר בפרק ג' דגיטין (דף כח ע"א)
הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתי אסורה
לאכול בתרומה מיד חיישינן שמא ימות. ואע"ג
דמסיק התם שמא ימות תנאי הוא ואיכא למאן
דאמר שמא ימות נמי לא חיישינן מכל מקום
תקשה האי דפרק ח' דפסחים דמוקי למתני'

דמשל עצמו יאכל כמשנה אחרונה וברייתא דלא
יאכל משל עצמו כמשנה ראשונה (צ"ר) והא דלא
כהלכתא דקיימא לן כמשנה אחרונה הוה ליה
לאוקמי ברייתא נמי כמשנה אחרונה אלא
דסבירא ליה כר' יהודה ור' שמעון דחיישי התם
לשמא ימות ומתני' כר' מאיר דלא חייש התם
לשמא ימות והשתא אתיא ברייתא כהלכתא
דקיימא לן כר' יהודה לגבי ר' מאיר ועוד הא
דר' מאיר ^{הוא שיש לו חזקה}_{הוא שיש לו חזקה} ^{הוא שיש לו חזקה}_{הוא שיש לו חזקה} היא לגבי ר' יהודה ור'
שמעון. ואי משום מתני' דאוכל משל עצמו הא
לפי זה ממה נפשך דלא כהלכתא היא דהא לא
חיישינן לשמא ימות מדאוכל משל עצמו. אלא
על כרחך שמע מינה דלמשנה אחרונה אפילו
ימות ולא יבא לידי שיחרור אפילו הכי מהשתא
לאו אדון מקרי ואם כן תקשה ההיא דפרק ד'
גטיטין דקרוי אדון לענין קנס.

ויש לומר דלמאי דפירשתי לעיל נחא
דאפילו תימא דאדון קרינן ביה לענין קנס אפילו
הכי אזלינן לקולא לענין ראייה ולענין פסח
דאוכל משלו. והיינו טעמא כיון דבר חיובא
בראייה הוא מצד חירות שבו וכן בר חיובא הוא
בפסח מב' צדדים אלא צד עבדות שבו מעכב
עליו לאכול משל עצמו וכן מלחייבו בראייה
וכיון דאין רשות רבו עליו למשנה אחרונה אין
צד עבדות מעכב על צד חירות מלחייבו בראייה
כל שכן מלאכול משל עצמו אבל מכל מקום כל
כמה דלא שיחרר צד עבדות במקומו עומד בפני
עצמו אלא שאין בו כח לעכב אצד חירות שבו
משום הכי מבעיא לן התם אי קרינן ביה אדון
לענין קנס או לא:

דגמר לה לה מאשה. קשה לי הא הא קרא
משפחה איירי ומנא לן ללמוד מכאן
דעבד שהוא זכר אינו חייב אלא במצות שהאשה

(צג) עיין בספר אבני שהם (וויערשוב) מה שתירץ על קושיתו. ועיין בשפת אמת בד"ה לא נצרכה מה שתירץ קושית רבינו. (צד) עיין בהגהות אהל דוד.

וטמא משלחין קרבנותיהן אע"ג דליתנהו בביאה. התם איירי בנדרים ונדבות שאין קבועין זמן בהבאת רגלים והאי קרא לא מיירי אלא בעולת ראייה דבעינן ביאה.

וקשה לי קרא למעוטי לטמא מעולת ראייה למה לי תיפוק ליה מגופיה דקרא ג' פעמים יראה ולא יראו פני ריקם דאין חייב בקרבן אלא אם כן ראה פניו והאי ראיית פנים בעזרה דווקא היא ולא בהר הבית וכמש"ל בשם הירושלמי והא כל הטמאין אסורין ליכנס לעזרה ובכרת^(צ). ולא מסתבר דנפקא מינה דאם עבר ונכנס בעזרה במזיד אי נמי בשוגג דאע"ג דמכל מקום קיים מצות ראייה אפילו הכי אין מביא בשביל ראייה זו קרבן ראייה דלהא ודאי לא צריך קרא דכיון שנכנס שלא ברשות אלא בעבירה מלא יראו פני נפקא ליה כיון דלאו בר ראייה הוא.

אלא יש לומר דנפקא מינה לכהן טמא וקרבן צבור דקיימא לן טומאה הותרה בצבור דאם עבד במועד הא ודאי קיים מצות ראיית פנים והוה אמינא דמביא עולת ראייה קמ"ל דלא ומובאת שמה יתירה נפקא ליה דהוה ליה למימר והבאתם שמה לחוד ובאת שמה למה לי אלא בעל כרחך הכי קאמר אי ראוי לבא שמה בשביל קרבן זה והבאתם. יצא טמא בקרבן ציבור שאין ביאתו בשביל קרבן זה^(צ).

אי נמי יש לומר דנפקא מינה אם היה טהור ביום א' של חג וראה פניו בעזרה ונתחייב בעולת ראייה ובשאר ימי החג נטמא אינו מביא עולת ראייה בעוד שהוא טמא^(צ) ומובאת שמה יתירה נפקא ליה הא דאינו מביא עולת ראייה אלא אם כן ראוי לביאה בשעת הבאה דהא

חייבת בה דילמא עבד חייב בכל המצות כשאר כל הזכרים וכי תימא אם כן גזירה שווה דלה לה למה לי דמהיכא תיתי לחייב שפחה במצות יותר מבת חורין אלא ודאי אם אינו ענין לשפחה תנהו ענין לעבד שאינו חייב במצות שאין הנשים חייבות בהן הא ליתא דודאי אי לא אתיא גזירה שווה זו דלה לה אלא להכי בעל כרחך הוה אמינא הכי אבל גזירה שווה זו לדבר אחר נמי צריכין דב' עבדים אין משתחררין בגט אחד ולשמו ובתלוש ולכל דבר הפוסל בגט אשה פוסל בשיחרור של עבד מהאי גזירה שווה דלה לה מאשה כדאמר בפרק ד' דגיטין (דף מב ע"א) גבי כל נכסי נתונים לפלוני ופלוני עבדיי וכדפירש רש"י התם ואכתי מנא לן לפטור את העבד ממצות שהנשים פטורים.

ויש לומר דודאי אי לא רבי רחמנא לחייב לעבד ולשפחה במצות מסתמא הוי פטורין דמהיכי תיתי לחיובינהו הא לאו בכלל ישראל נינהו אלא מהא גזירה שווה דלה לה נפקא לן לחייבן במצות שהאשה חייבת דהא אין גזירה שווה למחצה ואע"ג דלה משפחה איירי נפקא לן עבד בקל וחומר משפחה דהא בישראל החמיר באיש מבאשה לענין מצות אבל להחמיר בעבד יותר משפחה אי אפשר דאמר דיו לבא מן הדין להיות כנדון כיון דעבד בקל וחומר משפחה אתי אי אפשר להחמיר על העבד יותר מבשפחה^(צ).

ד ע"ב בשלמא טמא דכתיב ובאת שמה כו' וכל שאינו בביאה אינו בהבאה. ופירשו התוס' והא דאמר ערל

(צא) עיין באמרי ברוך. עיין בתשובות הגר"ם ס"ס ז' ד"ה חדא דא"כ. (צב) עיין בשפת אמת ד"ה בשלמא. ועיין בחידושי רעק"א עהש"ס ד"ה בשלמא שתירץ דנ"ס כשהיה טהור ביום ראשון ונטמא נתחייב כבר בעולת ראייה ועכשיו אסור לו להביא דבשעת הבאה בעינן ראוי לביאה. ועיין בבין המשפטים סי' ד' ד"ה וכעין זה. (צג) עיין בערוך לנר יבמות דף קד ע"ב בתוס' ד"ה דאמר, בא"ד וי"ל מדרשינן וכו'. (צד) בשו"ת אבני נזר חו"מ סי' קנ"ה ד"ה קשה לי, הקשה דהא בבכורות דף נא ע"ב איתא בעולת ראייה יורשין חייבין והרי כשמת אינו ראוי לביאה. ועיין עוד בחו"א עמ"ס חגיגה סי' קכ"ט אות ד'.